

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208856>**Сергій ЯЩУК,***orcid.org/0000-0002-8309-5898*

кандидат педагогічних наук, стажер

Регіонального інституту соціальної роботи Аквітанії

(Бордо, Франція)

Національний університет біоресурсів і природокористування України

(Київ, Україна) *YashchukSerhii@ukr.net*

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У даній роботі проведено детальний аналіз і узагальнення емпіричних і теоретичних положень у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні наголошено, що освіта має стати стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені. Висновки доводять, що необхідна нова парадигма розвитку соціальної роботи, націлена на підвищення людської гідності й усвідомлення цінності людської особистості як суб'єкта перетворень свого життя, зокрема соціально-педагогічної діяльності на селі: орієнтація на спеціалізацію; психофізіологічна та психологічна готовність фахівця через творчі навчальні групи і завдання, що відтворюють основні напрями педагогічної діяльності в сільській місцевості. Висновки висвітлюють важливість імплементації системи підготовки майбутнього соціального працівника (спеціалізованого педагога) у Соціальних школах Франції в заклади вищої освіти України, бо перед створенням мережі партнерства необхідно мати абсолютно повну інформацію про різні суб'єкти діяльності, їхню сферу компетентності та те, як фахівці в соціальній сфері можуть брати участь у вирішенні проблеми, зокрема у вирішенні проблем із комунікацією з громадськістю. З дослідження випливає важливість концепції мережі (*la notion de réseau*) для соціальної роботи, яка сприяє найкращому реагуванню спеціалізованого викладача на проблему. Мережа (*le réseau*) – це набір партнерів, які за потребою збираються для досягнення спільних цілей. Партнерство може бути створене у більш-менш довгостроковій перспективі завдяки цій асоціації. Без мережі не може бути партнерства. Результати, одержані нами на цьому етапі наукового пошуку, дали можливість визначити і науково обґрунтувати інноваційну модель підготовки майбутнього соціального працівника в закладах вищої аграрної освіти України, основними компонентами якої є: підсистема факторів впливу зовнішнього середовища, суспільне середовище, система вищої аграрної освіти, підсистема умов освітнього процесу.

Ключові слова: європейський досвід, імплементація, соціальна сфера, система вищої освіти, парадигма, партнерство.

Sergii YASHCHUK,*orcid.org/0000-0002-8309-5898*

Candidate of Pedagogical Sciences,

Intern in Regional Institute of Social Work Aquitaine

(Bordeaux, France)

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

(Kiev, Ukraine) *YashchukSerhii@ukr.net*

IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN EXPERIENCE OF SOCIAL SPECIALISTS TRAINING IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION OF UKRAINE

In this paper we have carried out a detailed analysis and generalization of empirical and theoretical provisions in the works of domestic and foreign researchers. The National Doctrine for the Development of Education in Ukraine emphasizes that education should become a strategic resource for improving the well-being of people, securing national interests, strengthening the authority and competitiveness of the state in the international arena. The findings prove that a new paradigm for the social work development is needed, aimed at enhancing human dignity and awareness of the value of the human personality as a subject of transformation of his life, in particular social and pedagogical activity in the countryside: focus on specialization; psychophysiological and psychological readiness of the specialist through creative training groups and tasks that reproduce the main directions of pedagogical activity in rural areas. The findings shed light on the importance of implementing the system of training of a future social worker (specialist teacher) in the French social schools in higher education institutions of Ukraine, because before the creation of a partnership network,

it is necessary to have absolutely complete information about different subjects of activity, their area of competence and how professionals in the social sphere can be involved in solving problems, in particular, in solving problems with public communication. The research shows the importance of the network concept (la notion de réseau) for social work, which contributes to the best response of a specialized teacher to the problem. A network (le réseau) is a set of partners who gather as needed to achieve common goals. A partnership can be created in the more or less long term through this association. There can be no partnership without the network. The results obtained by us at this stage of scientific search made it possible to identify and scientifically substantiate the innovative model of training of the future social worker in the institutions of higher agrarian education of Ukraine, the main components of which are: subsystem of influence factors of the external environment, social environment, higher agrarian education process system, subsystem of educational process conditions.

Key words: European experience, implementation, social sphere, higher education system, paradigm, partnership.

Постановка проблеми. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні наголошено, що освіта має стати стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені. Тому необхідна нова парадигма розвитку соціальної роботи, націлена на підвищення людської гідності й усвідомлення цінності людської особистості як суб'єкта перетворень свого життя, зокрема соціально-педагогічної діяльності на селі: орієнтація на спеціалізацію; психофізіологічна та психологічна готовність фахівця через творчі навчальні групи і завдання, що відтворюють основні напрями педагогічної діяльності в сільській місцевості. Особливу увагу слід приділити проблемі ефективності інклюзії: моделювання та прогнозування (Yashchuk, 2016: 333–339).

Аналіз досліджень. Сучасне педагогічне бачення освітніх проблем значною мірою ґрунтується на досягненнях вітчизняної та зарубіжної педагогічної теорії (С. Гончаренко, С. Ніколаєнко, Н. Ничкало, С. Сисоєва, В. Шинкарук, Л. Грімо (Grimaud L.), Г. Дрено (Dreano G.), Ф. Дюм (Dhume F.), П. Ладрьє (Ladriere P.) та ін.).

Втім, аналізуючи сучасні педагогічні дослідження українських учених, які вивчали проблеми вітчизняної вищої освіти (М. Дернова, І. Кубицький, О. Нагорнюк, С. Ніколаєнко, В. Перевознюк, В. Шинкарук та інші) та зарубіжний досвід професійної підготовки фахівців в умовах університету (О. Авшенюк, Н. Журавська, О. Нітенко, Ж. Таланова, О. Хоменко, С. Яшук та інші), ми дійшли висновку, що досвід європейських країн щодо системи соціальної роботи на рівні навчального закладу-інтернату досліджено недостатньо. Тому вивчення досвіду форм навчання в Соціальних школах Франції викликає значний інтерес і може стати важливим джерелом всебічного осмислення й творчого використання його позитивних ідей.

Мета статті – проаналізувати практики впровадження французького досвіду підготовки фахівців соціальної сфери в систему вищої освіти України.

З метою досягнення цілі дослідження використано такі дослідницькі методи: аналіз і узагальнення емпіричних і теоретичних положень, що містяться у фаховій та довідковій літературі з різних наукових напрямів у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Виклад основного матеріалу. Вивчення проблеми підготовки соціальних працівників (спеціалізованих викладачів) у Соціальних школах (IES) Франції доцільно розпочати з аналізу законодавчої/інституційної бази. Аналіз законодавчих документів доводить, що IES регулюється такими законами: Закон від 2 січня 2002 р., який був прийнятий для реорганізації соціальних та медико-соціальних дій в цілому з метою посилення прав користувачів, розміщених у центрі системи; Міжнародна конвенція про права дитини встановлює основні права дитини, такі як право на особистість, піклування, навчання, в ній підтверджуються чотири основні принципи: недискримінація, інтереси дитини, право жити, виживати та розвиватися і також поважати погляди дитини; Закон від 5 березня 2007 р., який зміцнює систему оповіщення та оцінки ризиків і зв'язок між адміністративним та судовим захистом, що також покращує та урізноманітнює методи втручання з дітьми з новими можливостями догляду; Закон від 14 березня 2016 р., який має три основні цілі: поліпшити управління на національному та місцевому рівні захисту дитини, забезпечити розвиток дитини, адаптувати статус дитини, яка розміщена у «перспективі» (інтернаті) (Yashchuk, 2016: 333–339).

Дослідження доводять, що правова база різних сфер втручання соціальних дій, зокрема захисту дітей, закладає основи функціонування соціальної служби: Статті L221 та L222 Кодексу про сім'ю та соціальну допомогу, що стосуються місії соціальної допомоги для дітей, визначають межі її дій: «Надавати матеріальну, освітню та психологічну підтримку неповнолітнім, їхнім сім'ям, неповнолітнім, що стали самостійними, та дорослим у віці до двадцяти одного року, які стикаються із соціаль-

ними труднощами, що може серйозно пошкодити їхню рівновагу» (Grimaud L., 2008); Стаття 375 та наступні цивільні кодекси, що стосуються допомоги в освіті. Судовий орган може вжити заходів щодо їх розміщення: «Якщо здоров'ю, безпеці чи моралі неповнолітнього загрожує небезпека, або якщо умови його освіти чи його фізичного, емоційного, інтелектуального та соціального розвитку серйозно порушені, можливі заходи з надання освітянської допомоги, наказується правосуддям за бажанням батька та матері спільно або одного з них, особи чи служби, якій доручено дитину, або вихователя, неповнолітнього або самого прокурора» (Mucchielli R., 2005). Партнерство, позначене як «реляційне» (*relationnel*), організовано навколо неформальних мереж між професіоналами (Соціальними школами).

Важко контролювати ці установи (неформальні мережі), оскільки насправді вони не є інституціоналізованими та не належать державі. Проілюструємо на прикладі, коли освітяни, які мають контакти з компаніями, можуть влаштувати молодих людей на навчання. Чим більше у професіонала «реляційних» партнерів, тим більше можливостей він має через цю мережу розпочати співпрацю з громадськістю. Дуже важливо мати декілька контактів із «реляційними» («*relationnel*») партнерами і мати можливість використовувати їх на благо громадськості, з якою постійно працюють Соціальні школи. Партнерство за проектом – це партнерство, яке будується навколо «проекту», що впливає з мережі професіоналів, які направляють свою діяльність для розроблення колективної роботи з даної проблеми (Zhuravska, 1995: 12–14); партнерство між основними зацікавленими сторонами, такими як роботодавці, студенти та вищі навчальні заклади (Kubitskyi S., 2011: 3–9). З дослідження випливає важливість концепції мережі (*la notion de réseau*) для соціальної роботи, яка сприяє найкращому реагуванню спеціалізованого викладача на проблему. Мережа (*le réseau*) – це набір партнерів, які за потребою збираються для досягнення спільних цілей. Партнерство може бути створене у більшості довгостроковій перспективі завдяки цій асоціації. Без мережі не може бути партнерства. Французький дослідник Ph. Dumoulin говорить про стихійну неформальну мережу між різними професіоналами (Dhume F., 2001). Для нього ця мережа характеризується взаємністю обміну між суб'єктами, які поділяють загальні цінності, що дозволяє забезпечити більшу узгодженість дій користувачів. Цей тип мережі в основному базується на особистій відданості.

«Керівники мережі глобального сервізу BARNES порівнювали особисті мережі з полотнами, складеними з численних ниток – зв'язків – сполучних точок: людей або груп. Мережі соціальної роботи складаються з первинного сектору, який охоплює батьків, знайомих, сусідів, колег по роботі, однокласників, нянь, торговців та барменів, а також релігійні, соціальні, політичні, волонтерські або профспілкові організації, групи молоді та людей середнього віку (агенти підтримки та соціального контролю в школах, агенти соціального та громадського здоров'я, власники навчальних закладів). Отже, мережі виступають посередниками між сім'ями та соціальними, економічними, політичними, культурними структурами та впливають на доступ до ресурсів» (Yashchuk, 2016: 333–339). Під цим визначенням ми розуміємо, що є «первинна мережа» та «вторинна мережа».

«Первинна мережа» – це наше оточення, тобто сімейна та дружня сфера, це наша мережа приналежності до системи особистих зв'язків. «Вторинна мережа» – це мережа комунікації та соціального втручання, це досить професійні зв'язки. У межах IES «первинна мережа» складається переважно із сім'ї. Сім'ї мають певний досвід форм співпраці. Ми здійснюємо домашні візити, зустрічі та посередницькі дзвінки. Робота із сім'ями молодих людей, які розміщуються в установі, є надзвичайно важливою. Однією із цілей школи-інтернату, яка є частиною плану школи, є підтримка та сприяння сімейним зв'язкам (Barreure Jean-Yves, 2008). Адресна книга професіоналів також вписується в «первинну мережу» і може бути мобілізована за необхідності. Усі професіонали пов'язані однаковим впливом на людину і входять у «вторинну мережу», де більше професійних питань. «Орієнтаційний інформаційний центр» (*Le centre d'information d'orientation* (CIO), медичні кабінети, навчально-методичні центри (CFA), місцеві представництва, інтеграційні компанії становлять «вторинну мережу». Мобілізація цієї мережі необхідна для кращої підтримки громадськості та належної побудови проєктів (Trimble D-W., Kliman J., 2005).

Наведемо конкретний приклад зі стажування: супровід молодої дівчини на ім'я Софія. Доцільно зосередитись на її життєвих обставинах: вона із багатодітної родини (чотири сестри); батьки розлучені. Софія має право відвідувати родину на вихідні. Цю молоду дівчину прийняли до ІЕС після переїзду з іншої школи-інтернату, де вона брала участь у навчальному семінарі, після закінчення якого молодь отримує Сертифікат загальної

підготовки (le Certificat de Formation Général (CFG)). Софія хотіла припинити навчальний семінар у період невдалої співпраці з професіоналом у колишній школі-інтернаті. Крім того, у Софії були труднощі з інтеграцією в групу однолітків. Ми склали її психологічний портрет: вона виявилася допитливою молодою дівчиною, вправною до знань і здатною вербалізувати свої академічні труднощі. Що стосується її нинішньої поведінки, то це пов'язано з проблемою відносин із вчителями під час навчання. Наведемо приклад позитивних змін у поведінці 15-річної Софії, якій не вистачало впевненості в собі, була занижена самооцінка, під час роботи фахівців у школі-інтернаті. Ми помітили: щоб дівчинці завершити навчання, потрібна підтримка навчального колективу. Тож, ми супроводжували Софію до навчальної майстерні та розпочали процес реєстрації в шкільному закладі. Ми співпрацювали з керівницею навчальної майстерні, де дівчинка була зареєстрована, пояснивши їй усі труднощі Софії та наголосивши їй на своє бачення можливостей закінчити цей практикум. Директор навчальної майстерні повинен був розпочати процедури зупинки навчання, бо виявив, що Софія не зареєстрована в академії Бордо (l'académie de Bordeaux), а обов'язкова освіта у Франції – до 16 років, але Софії було вже 15 років. Тому весь викладацький колектив зіткнувся зі складною ситуацією, якою довелося керувати. Щоб краще зрозуміти цю проблему, нам довелося проаналізувати те, що сталося до цього часу із Софією, ініціюючи контакти між різними партнерами, що брали участь в житті Софії, зокрема відділом навчальної майстерні колишнього М.Е.С.С (школи-інтернату), де вона була раніше. Під час організаційних труднощів – визначення характерних рис кожної структури, телефонних розмов – дозволили нам виділити декілька напрямів із непорозуміння та гармонізації між партнерами. Тоді навчальний семінар «Мекс» (L'atelier pédagogique de la Mecs) запропонував нашому закладу керувати проходженням навчання Софії для отримання Сертифікату загальної підготовки, щоби вона не самостійно готувалась до здачі іспитів, боячись невдач, а мала нашу підтримку. Крім того, її робочий освітній файл з навчальної майстерні був втрачений, і вона не змогла відновити його. Тому кроки з організації спрямування Софії до коледжу розпочалися. Заздалегідь проконсультувались із колегами, після навчальної зустрічі було прийнято рішення поїхати до Інформаційно-орієнтаційного центру (Centre d'information et d'orientation (CIO)), щоби самим оцінити всі можливості для цієї молоді дівчини (Balairé C., 2000).

Нами було використано методики для виявлення схильності неповнолітніх до конфліктності та агресивності як особистісних характеристик: методика «незавершеності речення» для оцінки ставлення дітей до батьків, ровесників, друзів, вихователів, до себе, своїх ідеалів, цінностей, переконань та методика для виявлення особистісної адаптованості дітей до зовнішнього та внутрішнього світу. У цьому типі дій важливе значення мають знання інших. Пізнати іншого – це насамперед зрозуміти, хто він, яка його мета. Отже, перш ніж мати можливість дійсно підтвердити цей тип проєктів, здавалося очевидним і необхідним організувати зустріч, щоб обидві служби могли спочатку познайомитися та представити свій план дій. Під час першої зустрічі із СІО радник був здивований і не знав, як саме реагувати в цьому конкретному випадку, адже Софія відмовлялася ходити до школи, і раднику довелося безпосередньо зв'язатися зі своїм керівником, щоб з'ясувати послідовність спільних дій. Проблемою був і вибір професійного коледжу, який міг би прийняти Софію на навчання, адже вона того року не відвідувала заняття, тому її прогули не дозволяли висвітлювати всі предмети в необхідному обсязі. Отже, потрібно було знайти коледж та напрям діяльності, який відповідав би потребам дівчини.

Зазначимо, що задовольнити потреби молодих людей неможливо без узгодження дій партнерів (Jaeger M., 2010). Під час цього інтерв'ю радник чітко визначив бажання дівчини, і вона також усвідомила особливості своїх бажань. Тому радник запропонувала Софії два варіанти: інтеграцію третього професійного підготовчого класу або третього загального. Третя підготовка здавалася привабливим варіантом для Софії, оскільки, крім практичної роботи, вона мала інтерес до шкільних предметів, що викладалися в коледжі, і зазвичай не нудьгувала в класі. Третя підготовка пропонує студентам суміш теоретичних курсів та повний тиждень стажування, що дозволяє перерву між уроками та вивчення різних професій. Потім ми зв'язалися з ІЕС, щоб повідомити їм про рішення Софії приєднатися до третього професійного класу. Ця зустріч ознаменувала момент синтезу вимог біржі роботодавців та освітніх закладів до партнерів: поділяють цінності – повагу, рівність, гідність, розвиток самостійності, громадянства, підвищення рівня праці; керуються Законом від 2 січня 2002 р., що зміцнює та заохочує поняття спільної роботи в партнерстві, з метою сприяння їх підтримці, взаємодоповнюваності та гарантії безперервності догляду, особливо в контексті узгоджених соціальних чи медико-соціальних мереж;

мають різний статус та місії. Коли ми повернулися до IES, то змогли обмінятися думками з колегами та керівництвом IES щодо варіанту третьої підготовки, це рішення було визначено актуальним для всієї освітньої команди. Було домовлено, що у випадку дефіциту місць або якщо молода дівчина зазнає невдачі під час майбутнього навчання, ми можемо направити її до Адаптованого шкільного центру асоціації (le Centre de Scolarité Adapté), з якою IES співпрацює. Цей центр опікується молодими людьми, що залишають навчання у школі, щоб повернути їм «смак» до навчання та підготувати їх теоретично. Цього року Софія успішно інтегрувала новий навчальний рік в одній із професійних середніх шкіл цього сектору, і в даний час IES слідує за її навчанням, стажуваннями, а саме в галузі громадського харчування в ранньому дитинстві.

Наголосимо, що існує п'ять принципів партнерських дій: принцип взаємного інтересу партнерів, принцип рівності партнерів, принцип самостійності партнерів, принцип співпраці між партнерами, принцип оцінки дій партнерів. Місія СІО полягає в тому, щоб керувати та підтримувати людину, щоб вона краще пізнавала себе, зберігала корисну інформацію та, нарешті, організувала елементи, що їх вибирали. СІО вітає всіх бажаючих дізнатися чи обговорити свою освітню чи професійну спрямованість. Місії СІО визначаються Міністерством національної освіти (le ministère de l'Éducation Nationale), а потім координуються на академічному, відомчому та місцевому рівнях. СІО працює на благо населення, ця послуга, відкрита для громадськості. IES має дуже специфічні цілі: приймати, гарантувати безпечне місце, гарантувати безперервну освіту, звітувати перед громадськістю, підтримувати та сприяти сімейним зв'язкам, підтримувати людей в їхній щоденній діяльності. Порівнюючи місії цих двох структур, ми визначили взаємний інтерес партнерів: підтримка людей. Підтримка блага викликає інтерес для СІО та IES. Це позитивний момент і головний момент, з якого можна краще організувати співпрацю. Взаємний інтерес дозволяє нам знайти спільну мову між структурами. За словами дослідника Гая Ле Ботерфа (Guy Le Boterf), який виконував свою роботу з колективних компетентностей для створення мереж, «це загальна мова, та, яка дозволила б успішно виконувати місію» (Balairé C., 2000). Для кращого діалогу важливо мати «спільну мову», яку представляє центр взаємних інтересів (Grimaud L., 2008).

З досліджень випливає, що ми можемо взяти на озброєння другий принцип дії партнерства:

принцип рівності. IES та СІО – це два незалежні утворення. У нашій ситуації очевидно, що відносини між IES та СІО не є ієрархічними, ми також можемо говорити про «горизонтальні зв'язки». Ми зв'язалися із СІО, як і з будь-якою організацією, яка функціонує так само, як IES, тобто з організацією, яка має свою структуру і яка базується на власних принципах. Концепція партнерства є синонімом кожного з дійових осіб: шляхом колективної роботи знайти рішення даної проблеми завдяки власним навичкам. Не існує партнерства, якщо відносини між учасниками не є егалітарними (рівними). Наприкінці цього партнерства кожен повинен нарешті «внести свій вклад» («*у trouver son compte*»).

Принцип рівності поважають у цій партнерській діяльності між IES та СІО, оскільки, з одного боку, метою IES є підтримка людей в їхніх щоденних процедурах, а з іншого – інтерес IES у тому, щоб інформувати людей про процедури, яких слід дотримуватися, а також підтримувати їх у процедурах орієнтації. Йдеться про вступ Софії до середньої школи. Беручи до уваги третій принцип партнерських дій – принцип самостійності партнерів, необхідно згадати, що IES та СІО беруть участь у партнерських діях за своїми темпами та залишаються вільними у своїх діях. Дійсно, будь-який партнер може вільно висловлювати свої ідеї та впливати на дії, що стосуються них. Різні частини партнерства керуються власним управлінням, а прийняття рішень здійснюється самостійно. Наприклад, у цьому випадку радник СІО зв'язався зі своїм керівником, щоб надати відповіді на ситуацію із Софією. Радник зв'язалася зі своїм керівництвом, і рішення запропонувати третій підготовчий клас було внутрішньоінституційним, тому ця пропозиція виходила виключно від директора СІО.

За словами М. Робер (M. Roger), згуртованість «ґрунтується в основному на якості зв'язків її членів» (Delevaux C., Gomez R., 2001). І в той же час послідовність ґрунтується на «відсутності суперечності між різними членами команди». Потрібно було згуртуватися, щоб найкраще вирішити проблему Софії. Кожен керівник партнерів вирішував ситуацію індивідуально, отже, принцип співпраці між партнерами не зовсім виконувався. Партнери обов'язково повинні допомагати один одному та обмінюватися між собою думками, щоб краще співпрацювати. Координація вимагає чіткої організації та узгоджених дій. Французька вчена F. Dhume описує це так: «Артикуляція один одного в принципі послідовності» (Dhume F., 2001). Головні місії СІО – інформувати людей

відповідно до їхньої ситуації про доступні їм орієнтаційні можливості та підтримувати їх в їхніх зусиллях. Саме інформування Софії було проблематичним для радника: їй не була зрозумілою послідовність дій, які слід здійснити в цій конкретній справі. Вона була змушена зв'язатися зі своїм керівником школи-інтернату, щоб зрозуміти цей процес (Dhume F., 2001).

Висновки. З досліджень випливає, що ми відчували саме той момент, коли Софії потрібна наша освітня підтримка, і мені довелося супроводжувати її до кінця цього проекту, аби вона могла розпочати навчання. Професіонали в галузі соціальної роботи мають якомога краще відповідати на потреби користувачів, покликані співпрацювати, координувати та працювати в мережі або в партнерстві. Однак можна розрізнити ці форми обміну. Співпраця та співробітництво становлять перший рівень цих обмінів: вони передбачають зустріч та передачу взаємної інформації. Вони ґрунтуються на значній взаємозалежності між професіоналами і можуть призвести до офіційних угод, але не потребують переговорів для пошуку спільної мети. Як і в будь-якому партнерстві, ми були обмежені в часі, хоча вирішення проблеми вимагало постійної оцінки ситуації. Це повертає нас до принципу оцінювання партнерів, і в цьому випадку ця оцінка призвела до змін та коригу-

вань своїх дій, зокрема, змінивши спосіб «бути в курсі» на спосіб «сприяти вирішенню ситуації», що і призвело до прогресу у вирішенні проблеми. Зазначимо, що дотримання принципу оцінки партнерів іноді може призвести до розірвання договору про співпрацю.

Одержані в ході виконаного дослідження результати, реалізовані завдання і мета уможливили такі загальні висновки:

1. Важливість імплементації системи підготовки майбутнього соціального працівника (спеціалізованого педагога) у Соціальних школах Франції в заклади вищої освіти України зумовлена тим, що оскільки перед створенням мережі партнерства необхідно мати абсолютно повну інформацію про різні суб'єкти діяльності, їхню сферу компетентності та те, як вони можуть брати участь у вирішенні проблеми, зокрема у вирішенні проблем із комунікацією з громадськістю.

2. Результати, одержані нами на цьому етапі наукового пошуку, дали можливість визначити і науково обґрунтувати інноваційну модель підготовки майбутнього соціального працівника в закладах вищої аграрної України, основними компонентами якої є: підсистема факторів впливу зовнішнього середовища, суспільне середовище, система вищої освіти, підсистема умов освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Журавська Н. С. Організація самостійної роботи студентів сільгосптехнікумів (на матеріалах предметів агрономічного циклу). Київ : НАУ. 1995. 24 с.
2. Кубіцький С. О. Деякі аспекти оцінки якості підготовки конкурентоспроможного фахівця в Україні та за її межами. Київ : НМЦ. 2011. Вип.27. С. 3–9.
3. Яшук С. П. Формування професійно-правової компетентності студентів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Педагогіка, психологія, філософія.* 2016. № 253. С. 333–339.
4. Balaire C. 14 outils pour se former. Edition E.S.F, 2000. P. 134.
5. Barreyre Jean-Yves. Nouveau dictionnaire critique d'action sociale. Edition Bayard, 2008.
6. Delevaux C., Gomez R. Partenariat et réseaux. Revue Pour, 2001.
7. Dhume F. «Du travail social au travail en ensemble, Le partenariat dans le champ des politiques sociales». éditions ASH, 2001.
8. Grimaud L. Equipe pluridisciplinaire et clinique du projet, ERES / «VST – Vie sociale et traitements». 2008/2 n. 98. P 100.
9. Jaeger M. Coopérer, coordonner, nouveaux enjeux, Vie sociale, n°= 1/2010.
10. Mucchielli R. La dynamique des groupes : processus d'influence et de changement dans la vie affective des groupes. Edition E.S.F., 2005. P. 47.
11. Trimble D-W., Kliman J. L'intervention en réseau. In ELKAIM Mona. Panorama des thérapies familiales. Seuil, 2005. P. 447.

REFERENCES

1. Zhuravska N. S. Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv silhosptekhnikumiv (na materialakh predmetiv ahronomichnoho tsyклу). [Organization of independent work of students of agricultural colleges (on materials of subjects of agronomic cycle)]. Kyiv : NAU. 1995. 24 s. [in Ukrainian]
2. Kubitskyi S. O. Deiaki aspekty otsinky yakosti pidhotovky konkurentospromozhnoho fakhivtsia v Ukraini ta za yii mezhamy. [Some aspects of assessing the quality of training of a competitive specialist in Ukraine and abroad]. Kyiv : NMTS. 2011. Vyp.27. S.3-9. [in Ukrainian]
3. Yashchuk S. P. Formuvannja profesijnno-pravovoji kompetentnosti studentiv. [Formation of professional and legal competence of students]. Naukovy jvisnyk Nacional jnoghouniversytet ubioeursursiv i pryrodokorystuvannja Ukrajinjy. Ser.: Pedagoghika, psykhologhija, filosofija. 2016. № 253. S. 333–339. [in Ukrainian]

-
4. Balaire C. *14 outils pour se former*, Edition E.S.F, 2000, page 134.
  5. Barreyre Jean-Yves. *Nouveau dictionnaire critique d'action sociale*, Edition Bayard, 2008.
  6. Delevaux C., Gomez R. *Partenariat et réseaux*, Revue « Pour », 2001
  7. Grimaud L. *Equipe pluridisciplinaire et clinique du projet*, ERES / « VST - Vie sociale et traitements », 2008/2 n° 98, page 100.
  8. Dhume F. « *Du travail social au travail en ensemble, Le partenariat dans le champ des politiques sociales* », éditions ASH, 2001.
  9. Jaeger M. *Coopérer, coordonner, nouveaux enjeux*, Vie sociale, n°= 1/2010.
  10. Mucchielli R. *La dynamique des groupes : processus d'influence et de changement dans la vie affective des groupes* Edition E.S.F., 2005, p.47.
  11. Trimble D-W., Kliman J. *L'intervention en réseau*. In ELKAIM Mona. *Panorama des thérapies familiales*. Seuil, 2005, p 447.